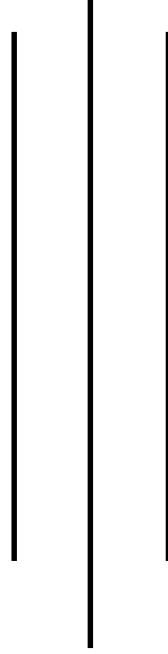

आर्थिक वर्ष २०८१ / ०८२ को
नीति तथा कार्यक्रम

गैंडाकोट नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
गैंडाकोट नवलपरासी(ब.सू.पू.)

गैंडाकोट नगरपालिकाको आगामी आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को नीति तथा कार्यक्रम

यस नगरसभामा उपस्थित नगरसभाका सदस्य ज्यूहरू,

संघीयताको कार्यान्वयन पश्चात स्थानीय तहको स्थापना भइ दोश्रो निर्वाचन पश्चात तेस्रो वर्षको शुरुवाती चरणमा रहेकाछौ । नगरबासीहरूले हामीलाई दिनुभएको जिम्मेवारी बमोजिम गैंडाकोट नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७९/०८० र २०८०/०८१ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रमबाट अनुभव लिदै आगामी आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को लागि नीति तथा कार्यक्रम यस गरीमामय सभा समक्ष प्रस्तुत गर्न पाउदा अत्यन्त गौरवान्वित भएको छु । यस घडीमा नेपाली जनताले मुलुकको सार्वभौमिकता, राष्ट्रहित, लोकतन्त्र र अग्रगामी परिवर्तनको लागि गरेको बलिदानको स्मरण गर्दै ज्ञात-अज्ञात शहिद र पिडित परिवार नागरिकहरू प्रति उच्च सम्मान व्यक्त गर्दछु ।

यो वर्षदेखि आगामी अब २०८१/८२ को नीति कार्यक्रम तथा बजेटको सम्बन्धमा नगरपालिका अन्तर्गतका शाखा प्रमुख उद्योग वाणिज्य सङ्घ यातायात व्यवसायी सङ्घ प्राज्ञिक व्यक्तित्वहरू, नागरिक समाज, सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयका प्रतिनिधिहरू, किसानका प्रतिनिधिहरू, लक्षित वर्ग, सामुदायिक वन, सहकारीका प्रतिनिधिहरू, महिला सञ्जाल, आमा समूह, एकल महिला, खेलकुद सम्बद्ध युवा तथा युवा क्लबहरू, निर्माण व्यवसायीहरू र राजनैतिक दलका प्रतिनिधि तथा पूर्व जनप्रतिनिधिहरूसँगको छुट्टाछुट्टै ११ वटा अन्तरक्रियात्मक बैठक मार्फत प्राप्त भएका सुझावहरू समेतका आधारमा उपलब्ध स्रोत साधनको अधिकतम उपयोग हुनेगरी बजेट बाँडफाँड गरी प्राप्त सुझावहरू क्रमागत रूपमा अघि बढाउने नीति लिइएको छ ।

नगरपालिकाले आ.ब. २०८१/०८२ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तयारी गर्ने क्रममा नेपालको संविधान, संघीय सरकार र प्रदेश सरकारका चालु आवधिक योजनाहरू, दीगो विकासका लक्ष्यहरू, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, संघीय सरकार र प्रदेश सरकारको मार्गदर्शन, नगरपालिकाको आवधिक योजना, स्थानीय तहको स्वमूल्यांकनका सूचकहरू गैंडाकोट नगरपालिकामा गठित विभिन्न बिषयगत समितिहरूबाट भएका निर्णयहरू नगरपालिकाले आयोजना गरेको आ.ब. २०८१/०८२ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र बजेट तयारी सम्बन्धी प्राप्त राय सुझावबाट प्राप्त मार्गदर्शनहरू तथा समाजका अगुवाहरूबाट निरन्तर रूपमा दिने राय सुझावका आधारमा अधिल्लो नीति तथा कार्यक्रमलाई आधार मान्दै आगामी आर्थिक वर्षको लागि कार्यान्वयन योग्य नीति तथा कार्यक्रम ल्याउन प्रयास गरि यो वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तयार गरी यस सम्मानित सभामा पेश गरेको छु । " हामी सबैको साझा अठोट- शान्त समुन्नत सुन्दर गैंडाकोट " भन्ने नगरपालिकाको दीर्घकालिन सोचलाई साकार पार्न प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमका प्राथमिकताहरू देहाय बमोजिम हुनेछन्:

- शिक्षा, स्वास्थ्य र कृषिलाई नगर विकासको पहिलो मेरुदण्डको रूपमा लिइनेछ ।
- सुशासन र संस्थागत विकासमा जोड दिइनेछ ।
- बहुवर्षीय र क्रमागत योजनाहरू, नगरका गौरवका योजनाहरू र अन्य आवश्यक पूर्वाधार निर्माणमा जोड दिइनेछ ।
- सहकारी, पर्यटन र उद्योग-व्यापारको विकास र क्रमसँगै राजस्व प्रशासनलाई जोड दिइनेछ ।
- वातावरण संरक्षण, पर्यावरणीय प्रवर्द्धनमा जोड दिइनेछ ।
- जनजीविका संग जोडिने कार्यक्रमलाई प्राथमिकता प्रदान गरिनेछ ।

नगरसभा सदस्यज्यूहरू,

नगरपालिकाबाट संचालन गरिने विकासका गतिविधीहरूलाई दिशा निर्देशन गर्न सिमित श्रोत साधनहरूले असिमित आवश्यकतालाई संवोधन गरी बढी प्रतिफल प्राप्त हुने क्षेत्रमा लगानी गरी विकासको अभियानलाई सार्थक बनाउने कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ । अब म आगामी आर्थिक वर्षको लागि नगरपालिकाले लिने क्षेत्रगत नीतिहरू उल्लेख गर्न चाहन्छु ।

(क) सुशासन तथा संस्थागत विकास सम्बन्धी नीतिहरू

- नगरको कार्यसम्पादन उच्च बनाउनका लागि O & M गरी कर्मचारीतन्त्रलाई चुस्त दुरुस्त बनाइनेछ ।
- आगामी आर्थिक वर्षमा आर्थिक सर्वेक्षण, नागरिक सन्तुष्टि सर्वेक्षण लगायत दिगो विकासको स्थानीयकरणका सूचक तथा नतिजाका आधारमा कार्यसम्पादनलाई अझ वस्तुनिष्ठ बनाउदै लगिनेछ ।
- जनताको लागि प्रदान गरिने दैनिक प्रशासनिक सेवालालाई झन्झटमुक्त, छिटो छरितो, सर्वसुलभ, जनमुखी र पारदर्शी बनाई एकद्वार प्रणालीमा आबद्ध गरिनेछ ।

- प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र शाखा प्रमुखहरू बिच कार्यसम्पादन करार गरी कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनलाई वस्तुनिष्ठ बनाइनेछ ।
- जनताको गुनासोलाई सम्बोधन गर्न जनप्रतिनिधिको संयोजकत्वमा एक गुनासो सुनुवाई समितिको गठन गरिनेछ ।
- प्रत्येक वर्ष १ जना कर्मचारीलाई कार्यसम्पादन मुल्यांकनका आधारमा उत्कृष्ट कर्मचारी घोषणा गरिनेछ ।
- नगरभित्रका कर्मचारीहरूलाई निश्चित मापदण्ड बनाई फरक फरक वडामा कार्यसम्पादन गर्ने गरी स्वचालित सरुवा प्रणाली अवलम्बन गरिनेछ ।
- उत्पादनमुलक एवं प्रतिफल दिने कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिइनेछ साथै चालु खर्चलाई बन्चित सिमा भित्र व्यवस्थापन गरिनेछ । अनुत्पादक रुपमा संचालन भएका भ्रमणहरूलाई निरुत्साहित गर्ने नीति लिइनेछ ।
- नगरबाट सम्पादन हुने हरेक क्रियाकलापहरूमा विषयगत समितिको जवाफदेही भूमिका रहनेगरी कार्यसम्पादनलाई अझ बस्तुनिष्ठ बनाइनेछ।
- नगरपालिकाभित्र रहेका भूमिहीन सुकुम्बासी, भूमिहीन दलित र अव्यवस्थित बसोबासीको समस्याहरू समाधान गर्न राष्ट्रिय भूमि आयोगसंगको समन्वयमा जग्गाधनि प्रमाणपुर्जा वितरण गर्न प्रयत्न गरिनेछ ।
- नगरपालिका भित्र रहेका सार्वजनिक जग्गाहरूलाई नगरपालिकाको स्वामित्वमा ल्याउनका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ। अनधिकृत रुपमा निर्मित संरचना हटाई, अतिक्रमित जग्गाहरूको लगत संकलन गरी संरक्षणको कार्य अगाडी बढाइनेछ।
- नगरपालिकाको कार्य सम्पादनलाई छिटोछरितो, प्रविधिमैत्री, पारदर्शी र गुणस्तरीयता कायम गर्दै हरेक सेवालालाई अनलाइन सेवामा रूपान्तरण गर्दै भ्रष्टचार विरुद्धको शुन्य सहनशिलताको नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- नगरपालिकाका गतिविधी सुचनाहरू तथा प्रगति विवरणहरूमा नगरवासीको सहज र सरल पहुँचका लागी स्थानीय पत्रपत्रिका, रेडियो, टेलिभिजन, वेबसाईट मार्फत प्रकाशन तथा प्रसारण गरिनेछ ।
- नगरपालिका तथा वडा समितिबाट प्रवाह हुने सेवालालाई थप प्रभावकारी बनाउन आवश्यक पर्ने सफ्टवेयरको व्यवस्था गरी प्रविधि मैत्री बनाईनेछ ।
- जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि गर्न क्षमता विकास तालिम संचालन गरिनेछ भने सहायक स्तरका कर्मचारीहरूको वृत्ति विकासको लागि सम्बन्धित निकायसंगको साझेदारीमा सेवा कालिन तालिम संचालन गर्न आवश्यक प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
- नगरपालिका भित्र रहेका खानेपानी संस्थाहरूको पानीको गुणस्तरता नाप्नका लागि आवश्यक कर्मचारीसहित ल्यावको ब्यवस्था गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ । नगरपालिकाबाट गठन गरिएको खानेपानि बोर्डलाई थप सक्रिय तुल्याइनेछ ।
- नगरपालिकाको नाममा रहेको कर्मचारी कल्याणकोषलाई वढी प्रतिफल प्राप्त हुने गरी र कर्मचारी वर्गको अधिकतम हित प्रवर्द्धन हुने गरी परिचालन गरिनेछ । साथै कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन प्रणालि लाई अनुसरण गर्ने नीति लिइनेछ।
- नेपालकै पहिलो नगरपालिकाको रुपमा सूरू भएको online नागरिकता सिफारिस लाई अझ प्रभावकारी बनाउदै नागरिकता सिफारिस लाई निःशुल्क गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- नियमित सेवा र विकास गतिविधिहरू पारदर्शी बनाउन नियमित रूपमा नगर सरोकार साप्ताहिक रेडियो कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- नगरपालिकाबाट संचालित कार्यक्रमहरूको वार्षिक समिक्षा तथा सामाजिक परिक्षणको साथसाथै आयोजना कार्यक्रमहरूमा सार्वजनिक परिक्षण र वडास्तरमा सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता गरिनेछ ।
- सेवाग्राहीहरूको सुविधालाई मध्यनजर गर्दै डिजिटल नागरिक वडापत्र, नागरिक सेवा केन्द्र आदिको व्यवस्था गर्दै सेवा लिन आवश्यक पर्ने आवेदन फारमहरू नगरपालिकाको वेबसाईड वाट प्राप्त गर्ने सक्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- नगरपालिकावाट कार्यान्वयन हुने योजना, कार्यक्रमहरूमा वित्तिय जोखिम न्यूनिकरणका लागि निर्माण र खरिद प्रकृयालाई वढी पारदर्शी र प्रतिस्पर्धात्मक बनाउन ठेक्का प्रक्रिया (E-Bidding) मा जोड दिइनेछ ।
- नगरपालिकामा रहेका सामाजिक संघसंस्थाहरू संग समन्वय गरी सामाजिक कृयाकलापहरू संचालन गरिनेछ। अन्तर्राष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाहरूलाई कार्यक्रमहरू संचालन गर्न पुर्व स्वीकृती दिँदा अनिवार्य रुपमा नगरपालिकामा सूचिकृत गराउने र समन्वय गरी काम गर्ने ब्यवस्था मिलाईने छ ।

- नगरपालिकाको विकासका लागि देश बाहिर रहेका नगरवासी, निजी क्षेत्र, नागरिक संस्थाहरु, बुद्धिजीवीहरु, विश्वविद्यालय, क्याम्पस एवं तिनका नवसिर्जनामा संलग्नता र साझेदारी गर्ने नीति लिइनेछ ।
- सार्वजनिक खर्च र अनुगमनमा दक्षता अभिवृद्धि गरिनेछ । नगरपालिकाबाट भुक्तानि हुने रकम सोझै सम्बन्धित व्यक्ति वा संस्थाको बैंक खातामा जम्मा हुने विद्युतीय माध्यमबाट रकम भुक्तानि (Electronic Fund Transfer) प्रणालीलाई अधिकतम प्रयोग गर्दै नगरपालिकाबाट चेक जारी गर्ने कार्यको अधिकतम रुपमा अन्त्य गरिने छ ।
- विवाद समाधानका वैकल्पिक उपाय एवं मेलमिलाप सम्बन्धी विद्यमान प्रक्रियालाई थप स्पष्ट र सरल बनाई वडास्तरमा रहेका मेलमिलापकेन्द्रहरुलाई अझ प्रभावकारी बनाउदै न्यायिक समितिका पदाधिकारी र मेलमिलापकर्ताहरुलाई क्षमता अभिवृद्धिका लागि तालिम, अन्तरक्रिया कार्यक्रम, असल अभ्यास सिकाई तथा आदानप्रदान गरिनेछ ।
- आम उपभोक्ताको हितलाई ध्यान दिदै खाद्य सुरक्षा र उपभोक्ता सचेतीकरण अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।
- नगरपालिका भित्रका सम्पूर्ण व्यवसायलाई नगरपालिकामा दर्ता गर्न विशेष अभियान संचालन गरिनेछ । व्यवसायमा अनिवार्य मूल्य सूची राख्ने व्यवस्था कडाईका साथ लागू गरिनेछ ।
- उपभोक्ता अधिकारलाई सुनिश्चित गर्न उपयोग्य वस्तु वा सेवाको गुणस्तर परिमाण एवं मूल्यको अनियमितताबाट उपभोक्तालाई संरक्षण प्रदान गर्न नियमित अनुगमन गरिनेछ साथै नगरपालिका भित्र रहेका सम्पूर्ण संघ संस्थाहरुको आवश्यकता अनुसार अनुगमन गरी समस्या समाधानका लागि प्रक्रिया अगाडी बढाइनेछ ।
- नगरमा विद्यमान रहेका भाषा, कला संस्कृती र सम्पदालाई संरक्षण गर्न विशेष कार्यक्रमहरु ल्याईनेछ ।
- गैँडाकोट नगरक्षेत्र भित्रका राष्ट्रिय अन्तराष्ट्रिय रुपमा ख्यातिप्राप्त व्यक्तिहरुलाई गैँडाकोट सद्भावना दूतका रुपमा सम्मान गरिनेछ ।
- नगरपालिकाको सम्वृद्धि र विकासमा सहयोग पुर्याउन सफल नगरपालिकासंग भगिनी सम्बन्ध कायम गर्न पहल गरिनेछ।
- आगामी आ.व. देखि नगरको आफ्नै चमेना गृह निर्माण गरी संचालनमा ल्याउने प्रक्रिया अगाडी बढाइनेछ ।

(ख) सामाजिक विकास सम्बन्धी नीतिहरु

स्वास्थ्य तर्फ

- गैँडाकोट नगरपालिका भित्र विशेषज्ञ सेवासहितको स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न नगर क्षेत्रभित्र रहेका आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्रहरुलाई एकीकरण गर्दै नागरिकहरुले सेवा लिने पहुँच पुग्ने स्थानमा विशेषज्ञ सेवा सहितको स्वास्थ्य संस्था बनाउन पहल गरिनेछ ।
- सबै जनतालाई निशुल्क खोप कार्यक्रम नगरले प्राथमिकताका साथ अगाडी बढाई पूर्ण खोप सुनिश्चित नगरपालिकाको दिगोपनालाई कायम राखिनेछ ।
- महामारी तथा अन्य संक्रामक रोग न्यूनीकरण कार्यक्रमलाई उच्च प्राथमिकता दिई यसको रोकथाम, नियन्त्रण, पूर्व तयारी र प्रतिकार्यको व्यवस्था गर्दै औषधी, औषधिजन्य सामग्री तथा सुरक्षा सामग्रीको सहज आपूर्ति वा भण्डारणको व्यवस्था गरी जनतालाई सुरक्षित राखिनेछ।
- नगर अस्पताललाई प्रादेशिक अस्पतालको रुपमा स्तरोन्नतिका लागि पहल गरिनेछ साथै गैँडाकोट स्वास्थ्य चौकीलाई कम्तीमा ५ शैयाको आधारभूत अस्पतालको रुपमा स्तरोन्नति गरिनेछ ।
- सङ्घीय सरकार र प्रदेश सरकार संगको समन्वयमा अमरापुरी स्वास्थ्य चौकीबाट प्रदान गरिने सेवालाई स्तरोन्नति गर्दै लगिनेछ ।
- भरतपुर आखा अस्पताल संग समन्वय गरी नगर अस्पतालमा आँखा उपचार केन्द्र संचालनलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- गैँडाकोट नगर अस्पतालबाट दिदै आएको स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउदै गैँडाकोट स्वास्थ्य चौकी बाट समेत बिमा कार्यक्रम अगाडी बढाउन आवश्यक व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- गर्भवती तथा सुत्केरीहरुको स्वास्थ्य सेवामा पहुँच पुऱ्याउन प्रत्येक स्वास्थ्य संस्थाबाट गर्भवती र प्रसुति सेवा प्रदान गर्नुका साथै वडा नं. ३, १८ र नगरका अति विपन्न गर्भवती महिलाहरुको सुविधाको लागि नगर अस्पतालमा आमा घर सेवालाई निरन्तरता दिदै ग्रामिण घुम्ती भिडियो X-ray सेवा लाई समेत निरन्तरता दिइनेछ ।
- गरिव विपन्न बर्गमा परेका जनताको लागि निःशुल्क उपचार गर्न स्वास्थ्य कोषको स्थापना गर्दै रोगहरुको निदान र उपचारका लागि स्वास्थ्य शिविरहरु संचालन गरिनेछ ।

- आवश्यकताको आधारमा ७० वर्षभन्दा माथिका नागरिक, असक्त, अपाङ्गहरूको लागि घर दैलो स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने व्यवस्था गरिनेछ।
- आधारभूत सेवा प्रदान गर्नका लागि आवश्यक ९८ प्रकारका औषधीहरू सबै स्वास्थ्य संस्थाहरू मार्फत निशुल्क उपलब्ध गराइनेछ।
- सामुदायिक महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाको दक्षता अभिवृद्धि तथा उत्प्रेरणामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका उत्प्रेरणका लागि नगर बाट एकीकृत रूपमा प्रोत्साहन उपलब्ध गराइनेछ। स्वास्थ्य सेवा र संरचनालाई लैङ्गिक मैत्री, ज्येष्ठ नागरिक मैत्री र अपाङ्ग मैत्री बनाइने छ।
- निजी स्वास्थ्य संस्थाहरूको प्रभावकारी अनुगमन र नियमन गरिनेछ। अवैध रूपमा सञ्चालित स्वास्थ्य संस्था र क्लिनिकहरू बन्द गराइनेछ भने स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रम विद्यालय र समुदायसँग सहकार्य गरी प्रभावकारी ढंगले कार्यान्वयन गर्दै लगिनेछ।
- क्षयरोगको हिसावले उच्च जोखिम रहेको यस नगरपालिकामा क्षयरोग परिक्षण र नियन्त्रणमा आवश्यक पहल गरिनेछ।
- वडास्तर सम्म घुम्ती स्वास्थ्य सिविर राख्ने र गम्भीर प्रकृतिका रोग तथा पहिचान हुन नसकेका रोगहरू निदान गर्न टेलिमेडिसिन (Telemedicine) सेवा लगायत प्रविधिमैत्री माध्यमबाट रोग पहिचानको व्यवस्था मिलाइनेछ।
- योग तथा प्राकृतिक चिकित्सा प्रवर्धन कार्यक्रम कालिका संस्कृत विद्यापीठ र तिलक स्मृति फाउन्डेसनको सहकार्यमा कार्य अगाडी बढाइनेछ।
- स्त्रीरोग, छालारोग, मधुमेह, रक्तचाप, अपाङ्गता जस्ता समस्याबाट पिडीत व्यक्तिहरूको सुविधाका लागि निःशुल्क औषधि र विशेषज्ञ सहितको घुम्ती स्वास्थ्य शिविर, आयुर्वेद स्वास्थ्य शिविर कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
- आयुर्वेद औषधालय बाट आयुर्वेद स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउदै निःशुल्क आयुर्वेद औषधि उपलब्ध गराइने छ।
- स्थानिय स्तरमा उपलब्ध औषधीजन्य जडिवुटीहरूलाई गुण र उपयोगिताको आधारमा उचित प्रयोग गर्नका लागि स्थानिय जनतालाई जडिबुटी सम्बन्धि तालिम दिने ब्यबस्था मिलाइनेछ।
- जेष्ठ नागरिकहरूको स्वास्थ्य प्रवर्धनका लागि जेष्ठ नागरिक आयुर्वेद स्वास्थ्य प्रवर्धन कार्यक्रम संचालनका साथै रसायन युक्त आयुर्वेद औषधि बितरणको ब्यबस्था मिलाइनेछ।
- बाथजन्य रोगहरूको लागि पञ्चकर्म, पूर्वकर्म (स्नेहन,स्वेदन) कार्यक्रमलाई ब्यबस्थित गरि नियमित रूपमा सेवा उपलब्ध गराइनेछ।
- विद्यालय आयुर्वेद तथा योग शिक्षाका माध्यमबाट बिधार्थीहरू तथा शिक्षकहरूलाई आयुर्वेद तथा योग मार्फत स्वस्थ जिवनयापन गर्न कार्यक्रम सन्चालन गरिनेछ।
- स्वस्थ जीवनशैली परिवर्तनका लागि नागरिक आरोग्य कार्यक्रम संचालन गर्दै ध्यान, योग र आयुर्वेद सेवालालाई प्राथमिकता दिइनेछ।

बहुक्षेत्रीय पोषण तर्फ

- पोषणमैत्री नगर निर्माणको अवधारणा स्वरूप आगामी आर्थिक वर्षमा पोषणमैत्री वार्ड निर्माण गर्दै पोषणमैत्री नगर निर्माणको लागि आधार तयार गरीनेछ।
- बाल स्वास्थ्य र मातृशिशु स्वास्थ्यलाई अझ व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउन सबै वडामा "सुनौलो हजार दिन" कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
- "सुत्केरी आमा पोषिलो खाना" कार्यक्रममार्फत यस गैँडाकोट नगरपालिकामा रहेका सरकारी स्वास्थ्य संस्था तथा बर्थिङ सेन्टरमा सुत्केरी हुने महिलालाई रु. ५ हजार सुत्केरी भत्ताको व्यवस्था लाई निरन्तरता दिइनेछ।
- आर्थिक विपन्न सुनौलो हजार दिनका महिलाहरू (गर्भवती तथा सुत्केरी), किशोरी र वालवालिकाहरूको स्वास्थ्य अवस्थालाई मध्यनजर गर्दै कुपोषण न्यूनीकरणका साथै सामाजिक रुपान्तरणका लागि बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रमलाई नगरको साझेदारीमा थप प्रभावकारी बनाइनेछ।
- नगरभित्र रहेका सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयहरूमा संचालनमा रहेकका चमेनागृहलाई पोषण सम्बन्धी तालिम प्रदान गर्दै पोषणयुक्त खाद्य वस्तु मात्र प्रयोग गर्न अभिप्रेरित गरिनेछ।

- पोषण शिक्षाको सुधारका लागि स्थानीय पाठ्यक्रममा पोषण सम्बन्धी विषयवस्तु समावेश गर्नका लागि आवश्यक प्रक्रिया अगाडी बढाउनुका साथै पोषण शिक्षाको विकास गर्ने नीति लिइनेछ ।

शिक्षा तर्फ

- नेपाल सरकारको शिक्षा नीति अनुसार गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्न विद्यार्थी सङ्ख्या, शिक्षक सङ्ख्याको अनुपात र भौगोलिक अवस्था समेतको अध्ययनका आधारमा विद्यालयहरू एकीकरण गर्ने नीति लिइनेछ ।
- "गौँडाकोटको इच्छा, गुणस्तरीय शिक्षा" भन्ने नाराका साथ शिक्षा क्षेत्रमा हाम्रा गतिविधिहरू केन्द्रित हुनेछन् । सो अनुरूप व्यवहारिक र प्राविधिक शिक्षामा हाम्रो जोड रहनेछ ।
- निःशुल्क शिक्षालाई प्रभावकारीरूपमा कार्यान्वयनका लागि सामुदायिक विद्यालयमा कक्षा ५ सम्म अभिवाकबाट बाध्यात्मक रूपमा लिईने सहयोगलाई पूर्ण रूपमा निषेध गरी विद्यालय संचालनको लागि आवश्यक न्युनतम श्रोतको सुनिश्चितता गर्दै कक्षा ५ सम्मको शिक्षा निशुल्क कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- नगरपालिका भित्र रहेका सामुदायिक विद्यालयहरूमा विद्यार्थी अनुपात अनुसारको दरबन्दी व्यवस्था मिलाई शिक्षक तथा कर्मचारीको उपयुक्त व्यवस्था गर्ने र विद्युतीय पठन पाठनलाई अझ प्रभावकारी बनाउदै लगिनेछ ।
- "जग राम्रो भए मात्र घर बलियो हुन्छ" भन्ने मान्यतालाई स्वीकार गरी पुर्व प्राथमिक तह र प्राथमिक तहमा अध्ययनरत बालबालिकाको सिकाईलाई प्रभावकारी बनाउनु पुर्व प्राथमिक तह र प्राथमिक तह सुधार अभियान सञ्चालन गरिनेछ । बालविकासका सहजकर्ताहरूलाई मन्टेश्वरी तालिम र प्राथमिक तहका शिक्षकहरूलाई स्थानीय शैक्षिक सामग्री निर्माण एवं बालमनोविज्ञान परामर्श उपलब्ध गराइनेछ ।
- विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थी, शिक्षक र कर्मचारीहरूको विद्यालयमानै प्राथमिक स्वास्थ्य परिक्षण गर्ने नीति लिइनेछ ।
- विद्यालयमा हरियाली प्रवर्द्धन गर्न विद्यालय पूर्वाधार निर्माण गर्दा ध्यान दिइनेछ । विद्यालय हराभरा कार्यक्रमलाई विशेष प्राथमिकताका साथ लागु गरिनेछ ।
- माध्यमिक तहसम्मका छात्राहरूको लागि नगरपालिकाबाट स्यानिटेरी प्याडको व्यवस्था गरी वितरण गरिनेछ ।
- गणित विज्ञान जस्ता विषयहरूको औषत सिकाई उपलब्धी बृद्धिको लागि विशेष योजना ल्याईनेछ ।
- नगर स्तरीय आधारभूत तह उत्तीर्ण परीक्षा (कक्षा ८ को परीक्षा) मर्यादित र व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन व्यवस्थापनको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- शिक्षण सिकाइमा शिक्षक तथा विद्यार्थीमा उच्च मनोबल राख्न उत्कृष्ट विद्यार्थी, शिक्षक, अभिभावक र विद्यालय तथा उच्च शिक्षा तर्फको शिक्षालाई सम्मान गर्दै उत्कृष्ट विद्यार्थीलाई उच्च शिक्षा अध्ययनको लागि छात्रवृत्ति दिने प्रबन्ध मिलाईनेछ ।
- पेन्सन प्रयोजन पुरा भएका अवकाश हुन चाहेका शिक्षकहरूलाई नगरपालिकाले प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरूलाई शिक्षाको मूलधारमा ल्याउनका लागि कार्यक्रम अगाडी बढाइनेछ ।
- शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि विद्यालयको माग तथा प्रस्तावको आधारमा अनुदान दिने नीति लिइनेछ ।
- विषयगत अध्ययनलाई थप रुचिकर बनाउन विद्यालयमा विषयगत प्रयोगशाला स्थापना गर्ने कार्यलाई क्रमश कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- शिक्षकको माग अनुसार विषयगत समितिमार्फत शिक्षकको क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- शिशु स्याहार केन्द्रको सञ्चालनमा छुट्टै संरचना निर्माण गरी सञ्चालन गर्न कानुनी प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
- संस्थागत विद्यालयको व्यवस्थापन तथा सञ्चालन प्रभावकारी बनाउने नीतिगत प्रबन्ध तथा सघन नियमन गरिनेछ ।
- प्रधानाध्यापक लाई दिँदै आएको थप प्रोत्साहन भत्तालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- छात्रवृत्ति र पाठ्यपुस्तकको उपयुक्त व्यवस्थापन, र विद्यालयमा निशुल्क इन्टरनेटको व्यवस्था गरिनेछ साथै आधारभूत तह सम्मका विद्यालयका विद्यार्थीहरूलाई टिकाई राख्न पोषण युक्त दिवा खाजा कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी रूपमा अगाडी बढाइनेछ ।

- अध्ययनको क्रममा विचमै कक्षा छाड्ने विद्यार्थीलाई प्राविधिक शिक्षा अध्ययन गर्नका लागि प्राविधिक सिपमुलक तालिम प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- नेपाल विश्व विद्यालय स्थापना गर्नको लागि आवश्यक सहजीकरण गरिनेछ ।
- शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धी गर्नको लागि वैकल्पिक सिकाई सहजीकरण पद्धति अवलम्बन गरिनेछ ।
- सीमान्तकृत दलित, जनजाति, बाबु / आमा गुमाएका, विपन्न क्यान्सर रोगी, मृगौला रोगी, मुटुरोगीका सन्ततीहरू तथा जेहेन्दार छात्र छात्रालाई शैक्षिक उन्नयनका लागि अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
- विद्यालयहरूको नियमित तथा प्रभावकारी अनुगमन र व्यवस्थापनको सुनिश्चितता गर्दै गुणस्तरीय शिक्षालाई प्रवर्धन गरिनेछ । स्थानीय पाठ्यक्रम सबै विद्यालयमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- नगरपालीका क्षेत्र भित्र सामुदायीक तथा संस्थागत विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरू मध्ये फरक क्षमता र प्रतिभा भएका विद्यार्थीहरू पहिचान गरी प्रोत्साहन गर्ने र प्रतिभा पलायन हुन नदिने शिक्षा निति लिईनेछ ।
- **स्वस्थ समाज हाप्रो अभियान** लाई सार्थक बनाउन स्वास्थ्य, पोषण व्यवस्थापन र रोग न्यूनीकरणलाई प्राथमिकता साथ अगाडी बढाइनेछ । साथै विद्यालयमा योग कक्षा सञ्चालनका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- स्थानीय स्तरमा स्थापित बालविकास केन्द्रहरूलाई गुणस्तरीय रुपमा सञ्चालन गर्न सरोकारवालासँगको सहकार्यमा आवश्यक नीति अवलम्बन गरिनेछ । बालविकास केन्द्रमा कार्यरत सहयोगी कार्यकर्ता विद्यालय कर्मचारीहरू सामुदायिक सिकाइ केन्द्रका परिचालिका तथा स्रोत कक्षाको आयको पारिश्रमिकको लागि संघीय सरकारबाट प्राप्त रकममा नगरपालिकाको तर्फबाट थप प्रोत्साहन उपलब्ध गराउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- नगरपालिका क्षेत्र भित्र स्थाई बसोबास भई राष्ट्रीय तथा अन्तराष्ट्रीय स्तरमा विभिन्न विधामा विज्ञता हासील गरेका व्यक्तित्वहरूको वैद्विक क्षमतालाई आवश्यकता अनुसार उपयोगमा ल्याउने निति अवलम्बन गरिनेछ ।
- गैंडाकोट नगरको भाषा, कला, संस्कृति, साहित्यको संरक्षणको लागि महत्वपूर्ण योगदान पुर्याउने श्रष्टाको सम्मानार्थ गैंडाकोट नगर प्रज्ञा पुरस्कार द्वारा सम्मान गरिनेछ ।

युवा तथा खेलकुद तर्फ

- **स्वस्थ र अनुसाशित युवा विकासमा टेवा** भन्ने नाराका साथ शिक्षा युवा तथा खेलकुद विकास शाखा मार्फत सरोकारवालाहरूको समन्वयमा विभिन्न खेलकुद कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । नगरका खेलकुद कार्यक्रमहरूलाई एकद्वार प्रणालीबाट समन्वयात्मक रुपमा नगर खेलकुद विकास समिति मार्फत संचालन गरिनेछ ।
- वडाहरू मार्फत संचालन गरिने खेलकुद कार्यक्रमहरूलाई वडा स्तरीय खेलकुद विकास समिति मार्फत एकद्वार प्रणालीबाट संचालन गरिनेछ ।
- खेलकुद क्षेत्रमा युवाहरूलाई आकर्षण गरी विभिन्न विधाका खेलहरूको प्रभावकारी टिम तयार गरी प्रतियोगिताहरूमा सहभागी गराउदै महिला खेलाडीहरूलाई थप प्रोत्साहन गरिनेछ साथै प्रतिभाशाली खेलाडीहरूलाई उच्चस्तरीय प्रशिक्षणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- वडा नं. ६, ७ र ९ को नारायणी नदि नजिकको सार्वजनिक खुल्ला चौरमा वी.पी. अन्तराष्ट्रिय खेलग्राम सङ्घीय सरकार र गण्डकी प्रदेश सरकार संगको सहकार्यमा निर्माण कार्यलाई अगाडी बढाउन थप पहल गरिनेछ । साथै नवजागरण खेलमैदान लाई मिनी क्रिकेट रंगशालामा स्तरोन्नति गर्न आवश्यक समन्वय एवं पहल गरिनेछ ।
- गैंडाकोट वडा नं. ३, ४ र ८ को भेलरघारीमा निर्माणाधिन गैंडाकोट क्षेत्रीय रंगशालाको निर्माण कार्यलाई संघीय सरकार एवं प्रदेश सरकारसँगको साझेदारीमा पूर्णता दिन आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- गैंडाकोट वडा नं. १३ को सुनवर्षा मैदानलाई मनमोहन राष्ट्रिय रंगशाला र वडा नं. १० स्थित संयुक्त चोक मैदानलाई क्रिकेट रंगशालाको रुपमा विकास गर्न थप कार्य अगाडी बढाइनेछ ।
- गैंडाकोटका विभिन्न वडाहरूमा आवश्यकता अनुसार कभर्डहल, वडामा फुटवल मैदान, फुटसल कोर्ट, क्रिकेट मैदान, पार्क आदिको निर्माण तथा स्तरोन्नतिको लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।

- नगर भित्र क्रियासिल खेलकुद क्लबहरूलाई नगरमा दर्ता गराई व्यवस्थित गरिनेछ साथै विद्यालय स्तरीय खेलकुद प्रतियोगितालाई प्राथमिकतामा राखी संचालन गरिनेछ ।
- धूम्रपान, मद्यपान, लागू औषध, दुर्व्यसनी लगाएतको न्युनीकरण गरी नगर निर्माणमा युवाहरूको सहभागितामा विशेष जोड दिन सचेतनाका कार्यक्रमहरू अगाडी बढाइनेछ ।

महिला बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक तर्फ

- जेष्ठ नागरिकलाई सम्मान कार्यक्रम अगाडी वढाउदै उहाँहरूको ज्ञान, सीप, क्षमतालाई नगरको वृहत्तर हितमा उपयोग गर्ने नीति लिईनेछ ।
- नगरपालिकाको समग्र मानवस्रोतको विकासको लागि गैंडाकोट नगरपालिकाबाट बालबालिकालाई शिक्षा, स्वास्थ्य र पोषण, युवालाई सीप, उद्यमशिलता, रोजगारी र जेष्ठ नागरिकलाई सम्मान, संरक्षण र सुरक्षाको प्रत्याभुती हुनेगरी कार्यक्रम अगाडी बढाइनेछ ।
- बालश्रम, बालविवाह, यौन शोषणजस्ता जघन्य अपराधबाट नगरलाई मुक्त राख्नका लागि बाबु आमालाई सचेत गराई न्यून आय हुने बाबु आमालाई रोजगारी व्यवस्थामा सहयोग पुर्याउन पहल गर्ने साथै सडक बालबालिका शुन्य बनाउने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।
- नगरको हरेक क्षेत्रमा बालमैत्री शासन प्रणालीको प्रवर्धन गर्दै बालमैत्री र बालश्रम मुक्त नगर घोषणा गर्ने कार्यक्रमलाई सफल पार्न सबै वडाहरूलाई क्रमश बालमैत्री एवम् बालश्रम मुक्त वडा घोषणा गर्दै लगिनेछ ।
- बालबालिका हराउने, बेवारिसे फेला पर्ने, बेचबिखन तथा ओसारपसारमा पर्ने हिंसा, दुर्व्यवहार शोषण तथा अन्य जोखिममा पर्न सक्ने अवस्थालाई मध्यनजर गर्दै बालबालिकाको संरक्षणकालागि सुरक्षा निकायहरूसंगको सहकार्यमा विशेष सचेतना कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । बालक्लब तथा बालक्लव संजालहरूको क्षमता विकास, आबद्धता, दर्ता नविकरण तथा बालबालिकाको क्षमता विकास गर्ने कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- लैङ्गिक समानता र महिला सशक्तीकरणको नीतिलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ । नीति निर्माणतहमा महिलाको अर्थपूर्ण सहभागीता तथा प्रतिनिधित्वलाई सुनिश्चित गर्दै नेतृत्व विकासमा जोड दिइनेछ ।
- द्वन्द पिडितहरूको पहिचान गरी आय आर्जन मुलक कार्यक्रम संचालन गर्न गैर सरकारी संस्थाहरूसंग साझेदारी गरिनेछ ।
- समाजमा विद्यमान महिला तथा बालबालिका माथि हुने गरेका शारीरिक तथा मानसिक हिंसा, बलात्कार बोक्सी प्रथा, श्रम शोषण, अनर्गल लाञ्छना, शिक्षामा विभेद लगायत आर्थिक सामाजिक एवं राजनैतिक शोषण जस्ता कुरीति विरुद्धमा नगरबासी महिलालाई सचेत बनाउदै सामाजिक कुरीति विरुद्धको कानुनी व्यवस्थाको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- लैङ्गिक उत्तरदायी योजना तथा बजेटलाई लैङ्गिक उत्तरदायी र समावेशी बजेट परिक्षणलाई स्थानीय करण गरी लक्षित समुदायको आर्थिक तथा वित्तीय स्रोतमा पहुँच अभिवृद्धि गरिनेछ । महिला, बालबालिका, आदिवासी जनजाति, मानव अधिकार लगायतका क्षेत्रमा नेपालले अनुमोदन गरेका संयुक्त राष्ट्रसंघ तथा अन्तर्राष्ट्रिय घोषणाका प्रावधानहरू प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न अभिप्रेरित गरिनेछ ।
- **"महिला उद्यमशिल कार्यक्रम"** अन्तर्गत महिलाहरूको रोजगारी, वित्तीय पहुँच र सम्पत्ति माथिको नियन्त्रण र स्वामित्वमा सहजिकरण गर्दै महिला सशक्तीकरण गर्नको लागि जिविकोपार्जन सुधारका कार्यक्रमहरू संचालनमा निरन्तरता दिइनेछ ।
- नगरपालिकाबाट प्रदान गरिने सेवाहरूमा अपाङ्ग, जेष्ठ नागरिक, गर्भवती, सुत्केरीलाई सेवामा अग्राधिकार प्रदान गरिनेछ ।
- विपन्न बर्गका अपाङ्गहरूलाई लक्षित गरी अपाङ्ग स्वास्थ्य विमा कार्यक्रम संचालन गर्दै "ग" बर्गका अपाङ्ग विमा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- गैंडाकोट नगरपालिकाको कार्यालयमा स्थापना भएको स्तनपान कक्षलाई अझ व्यवस्थित बनाउदै लगिनेछ ।

सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना तर्फ

- सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता प्रणाली सुदृढीकरणलाई थप प्रभावकारी बनाउदै सामाजिक सुरक्षा भत्ता सहज तरिकाबाट प्रदान गर्नका लागि बैंकहरूसंग सहकार्य गरिनेछ ।
- व्यक्तिगत घटना दर्तालाई नेपालले अन्तर्राष्ट्रिय मञ्चमा गरेको प्रतिवद्धता अनुरूप सन् २०२४ को अन्त्य सम्ममा जन्म दर्ता शतप्रतिशत

पुन्याउने लक्षका साथ यस आर्थिक वर्षमा पनि विद्यालय तथा स्वास्थ्य संस्थासँग थप समन्वय गरि जन्म दर्तालाई शतप्रतिशत गराउन विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।

- घरवाटै सूचना फारम भरी घटना दर्ता सम्बन्धि सेवा छिटो छरितो प्राप्त गर्नको लागि आम नागरिकले घरवाटै फारम भर्न सकिने अनलाईन पोर्टल वारे आम नागरिकमा जानकारी गराई घटना दर्तालाई थप सहज बनाईनेछ ।
- सामाजिक सुरक्षा भत्ता कार्यक्रमलाई राष्ट्रिय परियचपत्रसँग आवद्ध गर्दै दोहोरोपना हटाउन चालु आर्थिक वर्षवाट बायोमेट्रिक प्रणाली जडान गरी सामाजिक सुरक्षा भत्तामा हुनसक्ने दोहोरोपनालाई शुन्यमा झारिनेछ ।

(ग) पूर्वाधार तथा भौतिक विकास सम्बन्धी नीतिहरु

- सडक कालोपत्रे गर्दा सडकका प्रारम्भिक संरचनाहरु तयार गरेरमात्र कालोपत्रे गर्ने नीतिलाई अबलम्बन गरिनेछ । नगरमा निर्माणाधीन अवस्थामा रहेको नगर यातायात गुरुयोजना (MTMP) लाई थप अध्ययन एवं विश्लेषण गरी पूर्ण रुपमा कार्यन्वयन गरिनेछ ।
- नगरका मुख्य-मुख्य सडक निर्माण गर्दा अनिवार्य रुपमा लगत कट्टा गरेरमात्र निर्माणकार्य आरम्भ गर्ने नीति लिइनेछ ।
- सडक, नाली, खानेपानी, सिंचाइ, सामुदायिक भवनहरु जस्ता पूर्वाधारहरु सबै वडामा आवश्यकता र औचित्यताका आधारमा निर्माण गरिनेछ ।
- विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (DPR), वातावरणीय प्रभाव मुल्यांकन (IEE), जग्गा प्राप्ति गरेरमात्र नगरका गौरवका योजनाहरु संचालन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- नगर भित्र रहेका ठूला तथा मझौला उद्योग व्यवसायहरुलाई सामाजिक उत्तरदायित्वमा जोडी नगरको विकासमा प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- वडा तथा नगरमा सञ्चालन हुने कार्यक्रमहरु प्रचलित कानून वमोजिम वडा तथा नगरस्तरीय अनुगमन समितिबाट अनुगमन गरी प्रभावकारी बनाइनेछ । स्थानीयतहको बार्षिक बजेट तथा योजना तर्जुमा कार्यविधि बमोजिम गठन हुने वडा स्तरीय अनुगमन समितिको प्रत्येक महिनाको २ पटक बैठक बसी वडामा संचालन भएका सम्पूर्ण योजनाको समिक्षा गरिने र संचालित योजनाहरुलाई प्रभावकारी बनाइने छ।
- बिकास निर्माण कार्यमा साना टुक्रे योजनाहरुलाई निरुत्साहीत गर्दै ठूला र देखिने खालका योजना संचालन गर्ने नीतिलाई अबलम्बन गरिनेछ।
- निर्माण व्यवसायीहरुलाई सम्झौता अवधिभित्रै तोकिएको गुणस्तर तथा परिमाण कायम हुने गरी निर्माण कार्य सक्न यथासम्भव प्रयास गरिनेछ ।
- उपभोक्ता समिति मार्फत गरिने योजनाहरु कार्तिक मसान्तसम्म सम्झौता गर्ने र वर्षाद शुरु हुनु अगावै बैशाख मसान्तभित्र सम्पन्न हुने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- उपभोक्ता समिति र निर्माण व्यवसायी मार्फत् निर्माण गरिने भौतिक पूर्वाधारहरुको निर्माण कार्यमा अनावश्यक ढिलासुस्तीगर्ने, गुणस्तरहीन काम गर्ने कार्यहरुलाई दण्डनीय बनाउने, कालोसूचीमा राख्ने वा भविष्यमा पूनः यस्तो कार्य गर्न अयोग्य ठहर्नाउने, जमानत जफत गर्ने जस्ता कार्यहरुमार्फत् नियन्त्रण तथा नियमनको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- आगामी वर्षदेखि योजनाहरुको प्राथमिकता सहितको योजना छनौट तथा सफल कार्यन्वयनका लागि आयोजना बैंक निर्माण गरी लागु गरिनेछ ।
- गैंडाकोट नगरपालिकाका प्रमुख बजारकेन्द्रहरु तथा आसपासका क्षेत्रहरुमा वस्ती विकासको क्रम तिब्र रहेको छ । यो क्रमलाई समयमै व्यवस्थित बनाउन सकिएन भने अव्यवस्थित वस्ती, कमजोर संरचनाका कारण एकातिर विकासको लागत अत्याधिक रुपमा बढ्न जाने देखिन्छ भने अर्कोतिर विपद जोखिमको अवस्था पनि त्यतिकै मात्रामा बढ्न जाने हुनाले शहरीकरणलाई व्यवस्थित गर्दै जोखिम न्यूनीकरण गर्ने नीति लिइने छ ।
- सबै वडाहरुको आफ्नै कार्यालय भवन निर्माण गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिदै आगामी आर्थिक वर्षमा कम्तिमा दुई वटा वडा कार्यालय भवन निर्माण गरिनेछ ।

- नगरपालिका भित्रका पूर्वाधारहरू जस्तै बाटो, भल नियान्त्रणको लागि नाला, ढल निकास, इन्टरनेट, बिजुली बत्ती, खानेपानी, स्वास्थ्य, शिक्षा, पार्किङ, बस पार्क जस्ता सुविधाहरू विस्तारमा प्रथामिकता दिईनेछ ।
- राष्ट्रिय भू-उपयोग नीति अनुसार गैंडाकोट नगरपालिकाले तयार गरेको भू-उपयोग योजना अनुरूप कृषि, गैर कृषि, औद्योगिक एवं बजार क्षेत्रलाई एकिकृत विकास योजना अनुसार कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- शहरी सौन्दर्यका लागि एक घर- एक विरुवा तथा एक वडा एक हरियाली पार्क कार्यक्रम संचालन गरी सडक किनारामा वृक्षारोपण कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन गर्दै हरित सडक कार्यक्रमको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- बढ्दो शहरीकरण र यातायातका साधनको चापलाई मध्यनजर गर्दै निश्चित मापदण्ड माथि निर्माण हुने घरहरूमा अण्डर ग्राउण्ड पार्किङ स्थल निर्माणलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- भवन निर्माण तथा नगरपालिकाको योजना कार्यान्वयन गर्दा स्थानीय रूपमा उपलब्ध निर्माण सामग्रीहरूको प्रयोगलाई अधिकतम प्रयोग गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ । भवन निर्माणको क्रममा भूमिगत जल सतहको पुनःभरण गरी संरचना निर्माण कार्यलाई प्रोत्साहन गरी कर छुटको नीति लिईनेछ ।
- नारायणी नदी किनारमा स्नान स्थल, शवदाह स्थल तथा चिहान क्षेत्रहरूलाई थप व्यवस्थित गर्दै लगिने छ ।
- नगरपालिकाको वडा नं. २ को नारायणी किनारमा रहेको संरक्षित सार्वजनिक जमिन तथा उपयुक्त स्थानमा बसपार्कको सम्भाव्यता अध्ययन गरी नगरको बसपार्क निर्माण गर्न पहल गरिनेछ साथै स्थानीय नगरबस, टेम्पो लगायतका सार्वजनिक यातायातको छुट्टै बस बिसौनी व्यवस्थापन गर्न पहल गरिनेछ ।
- उज्यालो सडक कार्यक्रम अन्तर्गत नगरलाई सधैँ उज्यालो बनाउन सडकवतीका लागि सरोकारवाला निकायहरूको समन्वय र टोल विकास संस्था संगको सहकार्यमा थप कार्यक्रम अगाडी बढाईनेछ ।
- गैंडाकोट नगरपालिकाको नारायणी नदी किनारासंग जोडिएका स्थानहरूमा तटबन्धन सहित पदमार्ग निर्माण गरी बहुउद्देश्यीय पर्यटकीय पूर्वाधार निर्माणका गर्न संघीय र प्रदेश सरकारको समन्वयमा कार्य अगाडी बढाईनेछ ।
- जातीय संग्रालय निर्माण एवं धार्मिक तथा सामुदायिक धर्मशाला निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- नेपालको संविधानले परिकल्पना गरेको यातायात सुविधामा नागरिकको सरल, सहज र समान पहुँच सुनिश्चित गर्न यातायात क्षेत्रमा नीजि क्षेत्रलाई लगानी अभिवृद्धि गर्ने र वातावरण अनुकूल प्रविधिलाई प्राथमिकता दिँदै सार्वजनिक यातायातलाई प्रोत्साहन र निजी यातायातलाई नियमन गरी यातायात क्षेत्रलाई सुरक्षित, व्यवस्थित र अपाङ्गतामैत्री बनाउने नीतिलाई नगरपालिकाले पनि अनुशरण गर्नेछ ।
- गैंडाकोट नगरपालिकाको चक्रपथलाई पूर्णरूपमा विकास गर्दै स्थानीयबासीको स्वास्थ्य, शिक्षा, पर्यटन, उद्योग र कृषि उत्पादनलाई बजारिकरण गरी आर्थिक तथा सामाजिक गतिविधिलाई सन्तुलित, समावेशी, गतिशील बनाउन योगदान पुर्याउन सक्ने रणनीतिक सडक सञ्जाल बिस्तार गरिनेछ । गैंडाकोट रिंग रोड १-९ र गैंडाकोट रिंग रोड १०-१७ लाई आगामी आर्थिक वर्षमा समेत निरन्तरता दिईनेछ ।
- गैंडाकोट भित्रका ऐतिहासिक, धार्मिक, सांस्कृतिक तथा पर्यटकीय ठाउँहरूको प्रवर्द्धन गर्न यातायात पहुँच बढाउन सडक विस्तार एवं पदमार्गहरूको निर्माण गरिनेछ ।
- सिंचाइ, स्वस्थ तथा सुरक्षित खानेपानीको पहुँच पुऱ्याउन सम्भावना नरहेका क्षेत्रमा सौर्य ऊर्जाको प्रयोग गरी लिफ्ट खानेपानीको सञ्चालन गरिनेछ ।
- मानव बन्धनतु द्वन्द ब्यबस्थापनका लागि आवश्यक कार्यक्रम तथा रणनीति प्राथमिकताका साथ अबलम्बन गरिनेछ । गैंडाकोट १०-१७ नारायणी किनारमा बन्धनतुबाट सृजित जोखिम न्यूनीकरण गर्न मेस जाली लगाउने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- गैंडाकोट नगर भित्रका खेल मैदानहरूमा निर्माणाधीन संरचना सम्पन्न गर्ने र क्रिकेट रंगशाला लगायतका आवश्यक पूर्वाधार तयार गरिनेछ ।
- प्रत्येक वडामा प्राकृतिक स्वास्थ्य अभ्यास केन्द्र / खेलमैदान / उद्यान पार्क निर्माणका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- गैंडाकोट नगरपालिकाको छिमेकी पालिका संगको सिमाना तथा वडा सिमानाहरू अध्यावधिक गर्न तालुक निकायहरू संग पहल गरिनेछ ।

- आन्तरिक आय वृद्धिका लागि गैंडाकोट नगरपालिका क्षेत्रभित्र उपयुक्त स्थानमा आफ्नै क्रसर उद्योग स्थापना गरी संचालन गर्ने प्रक्रिया अगाडी बढाइनेछ ।
- नगर तथा वडाका १० लाख भन्दा ठुला लागतका योजनाहरू टेन्डर मार्फत मात्र संचालन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- नगरको पूर्वाधार विकासको गुणस्तर जांच गर्न नगरको आफ्नै ल्याबको स्थापना गरी संचालन गरिनेछ ।

सञ्चार तथा सूचना प्रविधि क्षेत्र

- गैंडाकोट नगरपालिका क्षेत्रका प्रवेश नाकाहरूमा नगर सीमा प्रवेशको सूचना मुलक जानकारी बोर्ड तथा नगरपालिकाका विभिन्न स्थानमा CCTV जडान गरी शान्ति सुरक्षा प्रभावकारी बनाईने छ । साथै विभिन्न स्थानहरूमा आवश्यकता अनुसार Free Wifi जडान गरी संचारमैत्री नगरको रूपमा विकास गर्दै लगिनेछ ।
- सूचना प्रविधि क्षेत्रको विकासकालागि निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहन र प्रवर्द्धन गर्दै सञ्चार माध्यमसँग साझेदारीको नीतिलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- सम्पूर्ण केवलमा आधारित संचार माध्यमहरूलाई एकीकृत केवल प्रणालीमा आबद्ध गर्ने कार्यको लागि अध्ययन अनुसन्धान गरी आवश्यक नीति निर्माण गर्न नियमन निकायसंगको समन्वयमा पहल गरिनेछ ।
- यस क्षेत्रको भाषिक, सांस्कृतिक, भौगोलिक तथा सामाजिक पहिचानलाई प्रवर्द्धनका लागि सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोगमा जोड दिइनेछ ।
- नागरिकहरूमा सूचनाको पहुँचमा विस्तार गर्न नगरपालिकाका हरेक क्रियाकलापहरूलाई website एवं social media मार्फत सार्वजनिककरण गरिनुका साथै नगरबाट प्रदान गरिने सेवाहरू सूचना प्रविधिमैत्री बनाउदै लगिनेछ ।
- सञ्चार तथा सूचना प्रविधिको विकासकालागि स्थानीय प्राविधिक जनशक्ति उत्पादनको आधार तयार गरिनेछ ।
- भौगोलिक सूचना प्रणालीमा आधारित नगरक्षेत्र भित्रका घर तथा सडकहरूको अवस्थिति सहितको डिजिटल नगर प्रोफाइल तयार गरिनेछ ।
- आधारभूत तह देखि नै हरेक विद्यार्थीले कम्प्युटर तथा सूचना प्रविधि सम्बन्धी अध्ययन गर्न पाउने अवसरको सुनिश्चितता गरिनेछ ।
- सूचना प्रविधिको अधिकतम प्रयोग गर्दै विद्यालयको गुणस्तर वृद्धि गर्नका लागि नियमित रूपमा software को माध्यमबाट नियमन तथा नियन्त्रण गर्ने नीति लिइनेछ ।
- सूचनामैत्री वडा तथा नगर निर्माणको अवधारण अनुसार विद्यमान रहेका भौतिक संरचनामा थप विस्तार गर्दै सूचनामैत्री नगर विकासमा जोड दिइनेछ ।
- नगरको तथ्यांक तथा अभिलेख व्यवस्थापनका लागि आवश्यक पूर्वाधार निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

घरनक्सा तर्फ-

- नगर क्षेत्रभित्र कालोपत्रे सडक छेउछाउ आवास निर्माण गर्दा घर नक्सा पास गरि निर्माण गर्ने कार्यलाई अनिवार्य कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- सार्वजनिक तथा सरकारी भवनहरू निर्माण गर्दा वातावरणीय प्रतिकूलतालाई मध्यनजर गर्दै उर्जा मैत्री भवन निर्माणमा प्रार्थमिकता दिइनेछ ।
- गैंडाकोट नगरपालिकामा निर्माण हुने भवनहरूको डिजाइनमा एकरूपता ल्याउन प्रोत्साहन गरिने छ भने नगरपालिकाको विद्यमान भवन निर्माण मापदण्ड अध्यावधिक गरी लागु गरिनेछ ।
- नगरपालिकाले घर नक्सा पास प्रक्रियालाई थप सरल र सुलभ बनाउन आगामी आर्थिक वर्ष देखि नगर बाटै नक्सा बनाई उपलब्ध गराउने तथा सो को सुपरिवेक्षण गर्ने र अन्य आधारभूत सेवामा सहजिकरणका लागि नगरमा छुट्टै "नागरिक सेवा केन्द्र" लाई यो बर्ष देखि पूर्णरूपमा कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

- नगर क्षेत्रभित्र सडक छेउछाउमा बनेका संरचनाहरूको अभिलेखिकरण गर्दा निर्मित संरचनाको हालको अवस्थाको नक्सामा सडक क्षेत्राधिकार (ROW) बाहेकको घर नक्साको मात्र राजश्व लिई अभिलेखिकरण गर्ने नीति लिइनेछ।

पर्यटन तर्फ

- गैंडाकोट नगरपालिकाको वडा नं. १, ३, १४, १७ र १८ मा सामुदायिक होमस्टे संचालन गर्न आवश्यक प्रोत्साहनको नीति लिईने छ। जसले तहाँको समुदायलाई आर्थिक उन्नति एवं पर्यटकीय क्षेत्रको पहिचानलाई बढाउन सामुदायिक होमस्टे बनाउन स्थानीय निर्माण सामग्रीको अधिकतम प्रयोग गरी स्थानीय वास्तुकला र नवीनतम प्रविधि मिश्रित सुरक्षित र किफायती भवनहरू निर्माण गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ।
- गैंडाकोट नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका मौलिक संस्कृतिको रूपमा परिचित वहु सांस्कृतिक भेषभुषा, जात्रा मेला र परम्परागत वाजालाई संरक्षण र प्रवर्द्धन गरी पर्यटकीय गन्तव्यको रूपमा स्थापित गरिनेछ
- पर्यटन प्रवर्द्धन एवम् गैंडाकोट नगरक्षेत्रमा पर्यटकलाई आकर्षण गर्न आधारभूत सूचना र आवश्यक सहजीकरणका लागि नगरमा एक सूचना केन्द्र एवम् सहायता कक्ष (HELP DESK) स्थापना गरिनेछ।
- पर्यटकीय क्षेत्रमा संघ तथा प्रदेशसँग समन्वय गरी पूर्वाधार निर्माणको कार्य अगाडि बढाईनेछ। ढबाह ताल र झरना लगायत नगरमा रहेका पर्यटकिय गन्तव्यहरूको संरक्षण गरिनेछ साथै थप पर्यटकिय गन्तव्यको खोजी गरिनेछ।
- नगरक्षेत्र भित्र तथा नगरपालिकासंग रुट मिल्ले बाह्य गन्तव्य सहितको पर्यटकीय गन्तव्य पहिचानका लागि स्थलगत अध्ययन गरी पर्यटन प्रवर्द्धनका लागि आवश्यक कामहरू गरिनेछ।
- मुकुन्दसेन पार्क, पारिजात पार्क, गैंडाकोट शान्ति बाटिका, मुकुन्दसेन पार्क - सुर्यभक्त बाटिका, शिलन्यास पार्क लगायतका नगर स्तरीय पार्कहरूलाई स्तरोन्नति गरी पर्यटकीय केन्द्रको रूपमा विकास गर्ने नीति लिइनेछ।
- नगरक्षेत्र भित्र रहेका धार्मिक तथा पर्यटकीय क्षेत्रहरूको विकास गर्दै पर्यटन प्रवर्द्धनका लागि निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहन र सहजीकरण गरिनेछ।
- नगर भित्र खानेपानी संस्थाहरूको समन्वयमा नगरका पर्यटकीय लगायत सार्वजनिक स्थलहरूमा शौचालय तथा स्वच्छ खानेपानिको व्यवस्था गरिनेछ साथै आवश्यक सवारी पार्किंगको व्यवस्था गरिनेछ।
- मौलाकालिका, कैलाश सन्यास आश्रम, हनुमान मन्दिर, शिव मन्दिर, कालिका मन्दिर लगायत नगर क्षेत्रका धार्मिक पर्यटकीय क्षेत्रहरूलाई धार्मिक पर्यटकीय स्थलका रूपमा विकास गर्दै लगिनेछ।

(घ) आर्थिक विकास सम्बन्धी नीतिहरू

- आगामी दिन नगरलाई सहकारी ग्राम बनाउने तर्फ आवश्यक स्थानीय सहकारी मैत्री नीति अवलम्बन गरिने छ। सहकारी लाई उत्पादन संग जोडेर रोजगारी सृजना तथा गरिवी न्यूनिकरणलाई टेवा पुर्याइनेछ।
- दिगो विकास लक्ष्यलाई स्थानीयकरण गर्न सार्वजनिक-निजी- सहकारी क्षेत्रको सहकार्यमा जोड दिईनेछ।
- राष्ट्रिय रूपमा सहकारीहरूमा देखिएको समस्यालाई मध्यनजर गर्दै नगरभित्र क्रियाशील सहकारी संस्थाहरू एकआपसमा गाभिनका लागि प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइनेछ।
- सहकारी शिक्षा तथा सहकारी सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरी उत्पादनमुलक तथा श्रममा आधारित सहकारी संस्था स्थापना गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ। स्थानीय सहकारी संस्थाको क्षमता अभिवृद्धिका लागि आवश्यक तालिम तथा प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
- सहकारी सम्बन्धी स्थानीय तथ्याङ्कलाई व्यवस्थित गरी व्यवस्थापन, अध्ययन, अनुसन्धान र विश्लेषण गरिनेछ। साथै सोको आधारमा सहकारी सम्बन्धी आवश्यक कानूनको तर्जुमा तथा प्रारम्भिक संस्थाका लागि नमुना कानून तर्जुमा गरी तिनको कार्यान्वयन तथा नियमन कार्यलाई प्रभावकारी बनाईनेछ।
- दुग्ध सहकारी संस्थाहरूले पाउनुपर्ने बक्यौता तथा बचतऋण सहकारी संस्थहरूको कर्जा उसुलीमा आवश्यक समन्वय तथा नीतिगत

पहल गरिनेछ ।

- बैदेशिक रोजगारीलाई व्यवस्थित गराउन बैदेशिक रोजगारीका कारणबाट सृजनाहुने सबै खाले समस्याको समाधान गर्न सुरक्षित आप्रवासन कार्यक्रमलाई थप सबल र प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- स्वरोजगारी र उद्यम सिर्जना गर्न तथा उद्यमी वनेकालाई टिकाईराख्न बाहिरबाट आयात हुने खाजा तथा पेय पदार्थ निरुत्साहित गर्दै नगरपालिका द्वारा प्रवर्द्धित उद्यमबाट उत्पादित दहि, मोही लगाएत वस्तुहरूको प्रयोग गर्न पहल गरिनेछ ।
- उपभोक्ताको स्वास्थ्य, उपभोग्य वस्तु वा सेवाको गुणस्तर परिमाण एवं मुल्यको अनियमितताबाट उपभोक्तालाई संरक्षण गर्न, वस्तु वा सेवाको उत्पादन स्थल लगायतका ठाँउहरूमा वस्तु वा सेवा प्रदायक वा बिक्रेताको व्यवसायिक कारोबारकोदर्ता, नविकरण, मुल्य, गुणस्तर नापतौल लगायतका व्यापारिक क्रियाकलापको नियमन गर्न प्रत्येक महिना बजार अनुगमन गर्ने प्रबन्ध मिलाइनेछ ।

श्रम तथा रोजगार तर्फ

- नगरपालिकामा दर्ता भएका बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई न्यूनतम रोजगारीको प्रत्याभूति गराउनका लागि पारिश्रमिकमा आधारित आयोजना सञ्चालन गर्ने र सामाजिक सुरक्षाको प्रत्याभूति गराइनेछ । प्रधानमन्त्री स्वरोजगार कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा लागु गरिनेछ ।
- दक्ष र सक्षम जनशक्तिको विकास गरी आन्तरिक रोजगारी प्रवर्धन गर्न आवश्यक सीपमूलक तालिमको पहिचान गरी बेरोजगार व्यक्तिलाई ब्यबसायिक तालिम दिइनेछ ।
- प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत श्रममा आधारित युवा रोजगारकालागि रुपान्तरण पहल आयोजना र विपन्न वर्गका व्यक्तिहरूकालागि कामका लागि पारिश्रमिकमा आधारित सामुदायिक आयोजना संचालन गरी रोजगारी प्रदान गरिनेछ ।
- स्थानीय स्तरमा रोजगारीको प्रवर्द्धनका लागि सार्वजनिक निर्माण कार्यहरूमा सम्भव भए सम्म श्रममूलक प्रविधिको प्रयोग गरी रोजगारी सिर्जनामा जोड दिइनेछ ।
- पालिका स्तरीय र वडा स्तरीय आयोजनामा समेत रोजगार सेवा केन्द्र मार्फत श्रमिकको आपूर्ती गरिनेछ।
- प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम संग लागत साझेदारीमा योजना संचालन गरी रोजगारीको प्रवर्धन साथै भौतिक पुर्वाधारको समेत विकास गरिनेछ ।
- नगरमा रहेका बेरोजगार व्यक्तिहरूको तथ्यांक संकलन तथा विश्लेषण गरी रोजगार सुचना व्यवस्थापन प्रणालीमा बेरोजगारको सूची अध्यावधिक गर्दै रोजगारदाता तथा बेरोजगारको बिस्तृत विवरण संकलन गरी श्रमिक बैंकको स्थापना गरिनेछ ।
- पालिकाभित्र उपलब्ध रोजगारीका अवसरहरूको पहिचान गरी सोको सूचना प्रवाह गरिनेछ । वैदेशिक रोजगारीमा जाने व्यक्तिहरूको लागि श्रम स्वीकृत र पुनः श्रम स्वीकृतिको कार्यलाई सहजीकरण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ र बैदेशिक रोजगार बोर्डले प्रदान गर्ने आर्थिक सहायता, छात्रवृत्ति लगायत सहायता कार्यक्रमलाई सहजीकरण गरिनेछ ।
- रोजगारदाताहरूको सर्वेक्षण गर्दै रोजगार मेला मार्फत बेरोजगार ब्याक्तिहरू सम्म सूचना आदान प्रदान गर्ने कार्य अगाडी बढाइनेछ साथै नगरको रोजगार रणनीति तय गरी आन्तरिक रोजगारीको माध्यमबाट बेरोजगारीको दर क्रमश घटाउदै लगिनेछ ।
- कामको प्रकृति मार्फत जातीय आधार तय गरिएकोमा श्रमको सम्मान कार्यक्रम संचालन गरी परिमार्जन गर्दै लगिनेछ ।

कृषि विकास सम्बन्धी नीतिहरू

- कृषिमा लागत मुल्य घटाउन कृषि यान्त्रीकरणमा जोड दिदै मौसमि तथा बेमौसमि तरकारी उत्पादन गरि तरकारी आयातलाई निरुत्साहित गर्दै कृषकहरूलाई आत्मनिर्भर बनाई स्वरोजगार बनाउन पहल गर्दै तरकारी क्षेत्रमा खेती गर्ने कृषकलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- "हाम्रो भान्साघर हाम्रै अन्न हाम्रै दाल" भन्ने नारालाई सार्थक तुल्याउन कृषि उत्पादनमा वृद्धि गर्ने विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ।
- कृषि योग्य भूमिको पूर्ण उपयोग सुनिश्चित गर्न नगरपालिका भित्र रहेका सम्पूर्ण कृषि योग्य जमिनमा खेति गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।

- कृषि बिमा कार्यक्रम अन्तरगत किसानको बालीनालीको संरक्षण गर्न पहल गरिनेछ ।
- समुह वा सहकारीले आफ्नो उत्पादन आफै बेचबिखनमा प्रोत्साहन गर्न कृषि बजार निर्माणमा आवश्यक सहयोग गरिनेछ।
- माटोको उर्बरा शक्ति जाच गर्नको लागि माटो जाँच शिविर संचालन गरिनेछ ।
- रासायनिक विषादीको प्रयोग कम गराई प्रांगारिक मलको प्रयोग गर्दै अर्गानिक खेतिलाई प्रोत्साहन दिईनेछ ।
- गैंडाकोट नगरपालिका स्थानीय तह भित्र उत्पादन भएको अदुवा बेसारलाई प्रोत्साहनको साथै लेबलिंग र प्याकेजिंगमा जोड दिईनेछ ।
- खेती योग्य जमिनमा सिंचाई सुबिधा पुर्याई उत्पादकत्वमा बृद्धि गर्ने नीति लिइनेछ ।
- बैज्ञानिक भू-उपयोग प्रणालीको उपयोग गरी भिरालो जमिनमा कागती, सुन्तला, जस्ता फलफूलहरु र अग्निसो लगायत डालेघाँस लगाउन प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- रैथाने खाद्य बालीहरु जस्तै कोदो, गिठा, तरुललाई विशेष ग्राहियता दिई उत्पादकत्व बृद्धि गराइने छ ।
- राष्ट्रिय रुपमा मनाइने चाडपर्वलाई लक्षित गरी फूल खेतीलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- "दुई बालि धान लगाउँ खाद्य सुरक्षा रोजगारको आधार बनाउ" भन्ने नारालाई आत्मसात गर्दै चैते धानको क्षेत्र बिस्तार गरिनेछ साथै चैते धानको उन्नत बिउ उत्पादनमा जोड दिईनेछ ।

पशुपन्छी विकास सम्बन्धी नीतिहरु

- पशु कृषक समुह दर्ता तथा फार्म दर्ता गरेका कृषकलाई नगरपालिकाबाट हुने पशु कार्यक्रममा विशेष प्राथमिकता दिईनेछ।
- संघ, प्रदेश अन्य सम्बन्धित निकायहरूसँग समन्वय र सहकार्यमा विभिन्न कृषि अनुसन्धानात्मक गतिविधि गरिनेछ ।
- पशुधनको सुरक्षाको लागि नगरमा आफ्नै पशु अस्पताल स्थापनाका लागि संघ तथा प्रदेश सरकार संग पहल गरिनेछ ।
- पहाडी तथा चरण क्षेत्र नजिकका वडाहरुलाई बाख्रा पकेट क्षेत्रको रुपमा बिकास गर्ने निति अनुरुप बाख्रा प्रबर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याई मासुमा आत्मनिर्भर बनाईनेछ ।
- नगरको स्रोत र साधनको परिचालन गरी पशुपालनमा उत्पादकत्व बृद्धि तथा उत्पादन लागत घटाउनका लागि यान्त्रीकरणमा आधारित पशुपालनलाई प्राथमिकता दिदै पशुधनको बिमा गर्ने कार्यमा प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- पशुपालन व्यवसायलाई क्रमशः यान्त्रीकरण तथा व्यवसायिकरण गर्दै पशुजन्य पदार्थको उत्पादनमा आत्मनिर्भर भई उत्पादन र रोजगारको थप बृद्धि गरि गरिबि न्युनिकरणमा टेवा पुर्याइनेछ ।
- नगरको यातायात र बजारीकरणको हिसाबले पुर्व पश्चिम राजमार्गसंग जोडिएको बजारको पुर्वाधारको विकास भएको क्षेत्रहरु गाई/भैसीको साना व्यवसायिक पकेट विकास कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याई पशु सङ्ख्यामा बृद्धि गरि उत्पादन सहायता उपलब्ध गराउने कार्यक्रमलाई आगामी वर्षमा समेत निरन्तरता दिइनेछ ।
- पशु नश्रुसुधार अन्तर्गत कृतिम गर्भाधान कार्यक्रमबाट दुध उत्पादनमा बृद्धि गर्नका लागि यस नगर क्षेत्रमा गाई भैसीमा कृतिम गर्भाधान सेवा पुर्याउदै आएकोमा यस कार्यलाई आगामि वर्षमा समेत निरन्तरता दिईनेछ।
- दुध उत्पादनमा हास आउने खोरेत, भ्यागुते जस्ता संक्रामकजन्य रोगहरुबाट पशुधनको क्षति नहोस भनि हरेक बर्ष उक्त रोगहरु बिरुद्ध निःशुल्क खोपकार्यलाई प्रादेशिक निकायहरुको सहकार्यमा अघि बढाइनेछ ।
- पशुवस्तुमा आन्तरिक तथा बाह्य परजिवि नियन्त्रण कार्यक्रमहरुलाई थप प्रभावकारी बनाउदै लगिनेछ ।
- दुधको प्रशोधन गरी उच्च मूल्य युक्त पौष्टिक खाद्यबस्तु उत्पादन गर्न दुध सहकारी सस्था तथा पशु फर्महरुलाई तालिम र अनुदान सहयोग उपलब्ध गराईएकोमा उक्त कार्यक्रमहरुलाई तिनै तहको सरकारहरुको समन्वयनमा अघि बढाईनेछ ।
- छाडा पशु चौपायाहरुको व्यवस्थापनका लागि नजिकका पालिकाहरु र संस्थाहरूसंग समन्वय गरी कान्जी हाउस तथा अन्य आवश्यक व्यवस्थाका लागि पहल गरीनेछ ।

उद्योग व्यवसाय तर्फ

- क र ख वर्गका अपाङ्ग वाट संचालित २० लाख भन्दा कम पुँजी भएका साना तथा घरेलु व्यवसायको व्यवसाय दर्ता तथा नवीकरणमा लाग्ने क्रमश ८०% र ७०% छुट दिइनेछ ।
- गैंडाकोट नगरपालिकाको विभिन्न वडाहरूमा मेड्पा मोडेलबाट कार्यक्रम कार्यान्वयन गरी उद्यमशिलता विकास तथा रोजगारीको अवसर सृजना गरिने छ ।
- स्वरोजगारी र उद्यम सिर्जना गर्न तथा उद्यमी बनेकालाई टिकाईराख्न बाहिरबाट आयात हुने खादा लगाएतका अनावश्यक बस्तुहरूको प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्दै नगरपालिका द्वारा प्रवर्धित उद्यमबाट उत्पादित मफलर तथा ढाका जस्ता बस्तुको प्रयोग गरिनेछ । नगरपालिकाको श्रोतमा संचालन हुने कार्यक्रममा खादाको प्रयोगमा भुक्तानी उपलब्ध नगराउने नीति लिइनेछ ।
- नगरपालिकाबाट बाह्य अतिथीहरूलाई स्वागत सत्कार गर्दा मायाको चिनो स्वरूप प्रदान गरिने उपहार स्थानीय स्रोतमा आधारित থাকल, मकैको खोष्टा लगाएत बाट तयार हुने टोपी, लेडिज ब्याग लगाएत सामाग्रीहरू नगरपालिकाको उद्यम विकास कार्यक्रम बाट स्थापना भएका उद्यमी बाट आपूर्ति गरिने छ ।
- नगरपालिकाले संचालन गर्दै आईरहेको सिप मूलक तालिमलाई निरन्तरता प्रदान गरि व्यवसायिक बनाउन उत्प्रेरित गरिनेछ ।
- संघीय सरकारको एक पालिका एक औद्योगिक ग्रामको अवधारणा अनुरूप गैंडाकोट नगरपालिकामा औद्योगिक ग्राम स्थापनाका लागि संघ तथा प्रदेश सरकार संगको समन्वयमा आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- स्थानीय स्तरमा उत्पादित घरेलु मदिरालाई गुणस्तरीय बनाई लेबलिंग गरी व्यवसायीकरण गर्ने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।
- परम्परागत पेशा, सीपमा आधारित व्यवसायलाई प्रविधिमैत्री बनाउदै आधुनिकिकरण गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- नगरभित्र रहेका साना ठुला उद्योग, व्यवसायहरूलाई औद्योगिक तथा व्यवसायिक बातावरण प्रदान गरिनेछ । साथै नगर भित्रका वित्तीय संस्थाहरूको संचालन बाट नगरको आर्थिक गतिविधि चलायमान बनाईने छ ।

(ड) वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी नीतिहरू

- विपद् व्यवस्थापनको लागि विभिन्न जनचेतना मुलक कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ । विपदमा परेकालाई तत्काल उद्धार, राहत र अन्य सहयोगका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ । हाल विपद कोषमामा रहेको रकमलाई आवश्यकता अनुसार विपदमा मात्र खर्च गर्ने प्राबधान मिलाइनेछ ।
- नेपाल प्रहरी, शसस्त्र प्रहरी बल तथा नेपाली सेनाको समन्वयमा विपद् प्रतिकार्य सँग सम्बन्धित तालिम संचालन गरिनेछ ।
- बाताबरणीय सन्तुलनलाई दिगो बनाउन नगर क्षेत्र भित्र पलाष्टिक झोलाको प्रयोगलाई निरुत्साहन गरि स्थानिय उत्पादन र प्रयोगमा जोड दिई वातावरण प्रदुषणमा कम गर्ने नीति लिइनेछ ।
- नगरलाई सफा राख्न वातावरण संरक्षणका लागि जनचेतनामुलक कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- विपद् जोखिम न्युनिकरणका लागि जोखिमयुक्त क्षेत्र पहिचान तथा नक्साङ्कन गरिनेछ ।
- स्थानीय स्तरमा सामुदायिक वनहरू संग साझेदारी गरी सामुदायिक वनको कु-काठ तथा जरालाई प्रयोग गरी उत्पादन मुलक जडिबुटी तथा फलफुल खेतीको कार्यलाई अगाडी बढाई आय आर्जन तथा रोजगारी वृद्धि गरिनेछ ।
- ऐतिहासिक ढुङ्गेधारा, पोखरी, कुवा, ईनार लगायत पानीको श्रोतहरू संरक्षण र उपयोगका लागि प्राकृतिक मुहान तथा सिमसार क्षेत्रहरूको संरक्षण गरिनेछ ।
- झरही खोला, बेल्डीया खोला लगायत ठाडा खोलाहरूबाट हुने जमिन कटान रोक्न संघ र प्रदेश सरकार संगको समन्वयमा आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- विपदको बेला आगलागी बाट हुन सक्ने क्षतिलाई न्यूनीकरण गर्न अग्नि नियन्त्रणको लागि दमकल खरिद गरिनेछ । साथै खानेपानी संस्थाहरूको सहकार्यमा विभिन्न स्थानमा फायर हाईड्रेन्ट (**Fire Hydrant**) स्थापना गर्न पहल गरिनेछ ।
- दैवी प्रकोप बाट प्रभावित गरीब, सुकुम्बासी, असहाय व्यक्ति, समूहहरूको पहिचान गरी राहत र उद्धारका कार्यहरू गरिनेछ ।

- रिक्तित्वै गएको जमिन मुनिको पानी पुनर्भरणका लागि गैंडाकोटको उत्तर तर्फको पहाडका उपयुक्त स्थान पहिचान गरि संधिय सरकार, प्रदेश सरकार, अन्य सरोकारवाला संस्था, खानेपानी संस्था र गैंडाकोट नगरपालिकाको संयुक्त प्रयासमा नयाँ सिमसार क्षेत्र लगायत पुनर्भरण पोखरी निर्माणमा जोड दिइनेछ ।
- बुलिंगटार र गैंडाकोटको सिमाना स्थित तरंग खोलाबाट स्वस्थ खानेपानीको आपूर्तिको सम्भाव्यता अध्ययन गरी प्रतिवेदन बमोजिम निर्माण कार्य अगाडी बढाउन पहल गरिनेछ ।
- दिशा जन्य लेदो ब्यबस्थापनको लागि उपयुक्त स्थान पहिचान गरी संरचना निर्माण गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि नगरले छनौट गरेको स्थानमा फोहोरमैला प्रशोधन तथा अध्ययन केन्द्र निर्माण गरी सफा स्वस्थ नगर निर्माण गर्ने नीति लिइनेछ ।
- कृषि तथा शहरी क्षेत्रबाट निस्कने फोहोरजन्य वस्तुबाट वायोग्यास तथा प्राङ्गारिक मल उत्पादन तथा प्रयोग गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- वडा समितिहरु मार्फत टोल विकास संस्थाहरुलाई सृजनशील कार्यहरुमा जोड दिई "स्वस्थ र हराभरा गैंडाकोट" र "हाप्रो टोल हाप्रो जिम्मेवारी" भन्ने नाराका साथ नविन कार्यहरु अघि बढाइनेछ ।
- गैंडाकोट नगरपालिकाको वडा नं. १० देखि १७ नं. वडा सम्मको मध्यवर्ती क्षेत्रलाई सो क्षेत्रबाट हटाउन आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- नारायणी नदीलाई स्वस्थ र निर्मल पार्न विभिन्न व्यक्ति, संघ संस्थाहरु संग सहकार्य गरी सरसफाई कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- गैंडाकोट नगरपालिकामा दिर्घकालिन समस्याको रुपमा रहेको भल नियन्त्रणको लागि संधिय सरकार, प्रदेश सरकार र अन्य निकाय संगको साझेदारीमा एकीकृत व्यवस्थापनको कार्य अगाडी बढाइनेछ ।
- सडक छेउछाउका पहिरो तथा भूक्षय नियन्त्रण गर्न भौतिक संरचनाका साथसाथै बायोइन्जिनियरिङ् लगायतका गैरसंरचनात्मक वातावरण मैत्री प्रविधिहरुको प्रयोग गरिनेछ ।
- नगरभित्रका पिक्निक स्थलहरु/ताल/झरना लाई पर्यापर्यटकीय स्थलको रुपमा विकास गर्न निजि क्षेत्र संग साझेदारीको नीति लिइनेछ ।

आदरणीय नगरसभाका सदस्य ज्यूहरु,

अब म आगामी आर्थिक बर्ष ०८१/०८२ मा माथि उल्लेखित क्षेत्रहरुमा उच्चतम प्रतिफल प्राप्त गर्नका लागि राजश्व तथा श्रोत परिचालन सम्बन्धी नीतिहरु प्रस्तुत गर्न अनुमति चाहन्छु ।

राजश्व तथा श्रोत परिचालन सम्बन्धी नीतिहरु:

- नगर समृद्धिको आधार आन्तरिक आयको विस्तार भन्ने मूल नारालाई आत्मसाथ गर्दै नदी, वन, खानि लगायतका प्राकृतिक स्रोतमा चुहावट नियन्त्रण गर्दै सबै क्षेत्रलाई करको दायरामा ल्याउन नितिगत, संस्थागत एवं कार्यक्रम सहित नियमित अनुगमन गरिनेछ ।
- नगरवासीहरुको सेवा पाउनु अधिकार हो कर तिर्नु दायित्व हो, हामीले तिरेको कर हाप्रे समृद्धिका लागि भन्ने मान्यता संस्थागत गर्न करदाता शिक्षा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- आय बृद्धिको लागि नगरपालिकासंग आवद्ध सबै संयन्त्रहरु जनप्रतिनिधी, कर्मचारी, सम्बद्ध पक्षहरु तथा करदाताहरु बिच नियमित छलफल अन्तर्क्रिया गरि आन्तरिक आयबृद्धि गर्न तर्फ लागिनेछ ।
- राजश्व चुहावट तथा चोरी निकासी नियन्त्रणकालागि प्रोत्साहन कार्यक्रम लागू गरिनेछ । संघ, प्रदेश र स्थानिय सरकारका साझा अधिकारका सूचीहरुको राजश्व प्राप्तीमा भुमिका खेलिनेछ।
- नगरपालिकाको औपचारिक करको दायरामा आउन नसकेका व्यवसायहरुलाई लक्षित गरी व्यवसाय दर्ता घुम्टि शिविर संचालन गरिनेछ।
- नगरपालिकाको आन्तरिक श्रोतको उच्चतम परिचालनका लागि आर्थिक ऐनले निर्देशित गरेका कर, दस्तुर, सेवा शुल्कका क्षेत्रहरुको दायरा फराकिलो गर्दै नगरको श्रोत परिचालनमा सबै क्षेत्र र वर्गका नगरबासीहरुले आफुले आफ्नो क्षमता अनुसार योगदान गरेको महसुस गर्ने अवस्थाको सिर्जना गरिनेछ ।

- यस नगरपालिकामा वित्तीय तथा परामर्श सेवा प्रदान गर्ने व्यक्ति, संघ संस्थाहरूलाई समेत करको दायरामा प्रवेश गराएर मात्र सेवा लिने पद्धति अबलम्बन गरिनेछ ।
- अपाङ्ग, असहाय, अशक्त, दैवीप्रकोप पिडित, द्धन्द पिडित, जेष्ठ नागरिक र एकल महिलाका विषयमा हुने सिफारिसहरु निशुल्क गरिनेछ । साथै विपन्नहरुको शैक्षिक सिफारिसलाई समेत निःशुल्क गरिने नीतिलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- गैंडाकोट नगरपालिकामा दर्ता नभएका तर आन्तरीक राजश्व, वाणिज्य, घरेलु तथा साना उद्योग जस्ता कार्यालयमा दर्ता भई गैंडाकोट नगरपालिका क्षेत्रभित्र व्यवसाय गरी आएका व्यवसायीहरूलाई दर्ता प्रकृत्यामा आउने व्यवस्था मिलाइनेछ । नगरको श्रोत बाट भुक्तानी उपलब्ध गराउदा नगरमा दर्ता भई संचालित व्यवसायलाई मात्र भुक्तानी दिने नीति लिइनेछ।
- कुनैपनि योजनाहरूको सम्झौता गर्नु अगावै उपभोक्ता समितिका पदाधीकारी एवं योजनाबाट लाभान्वित उपभोक्ताहरूलाई आफुले व्यक्तिगत रुपमा बुझाउनुपर्ने सम्पत्ति कर, व्यवसायकर र घरजग्गा वहालकर लगाएत निजको दायित्वमा रहेका कर, शुल्क, दस्तुर आदि तिर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- नगरपालिकालाई आवश्यक पर्ने वित्तीय श्रोतको कमिलाई पूर्ती गर्न नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, दातृ निकाय तथा संघ संस्था र नीजी श्रोत एवं नागरिक समाज लगायत सवै सम्भाव्य आन्तरीक एवं वाह्य क्षेत्रका निकायसंग समन्वय गरी वित्तीय श्रोतको कमीलाई पूर्ति गरिनेछ ।
- श्रोत व्यवस्थापनलाई यथार्थ परक र व्यवस्थित गर्न ICT को प्रयोगलाई बढ्वा दिइनेछ ।
- नगरपालिकाले प्राप्त गर्नुपर्ने कर, शुल्क, दस्तुर अदिको समुचित व्यवस्थापनका लागि सरोकारवालासंग समन्वय र सहकार्य गरि अघि बढ्ने नीति लिइनेछ ।
- करदाताहरूलाई सहज रुपमा कर बुझाउने वातावरण सृजना गर्न Online प्रणाली मार्फत कर भुक्तानी गर्न मिल्ने गरी संचालनमा रहेको व्यवस्थालाई अझ बढी सरल तथा सहज बनाउदै लगिनेछ ।
- नगरपालिकाबाट आर्थिक वर्ष ०८०/०८१मा स्वीकृत नगरस्तरीय र वडास्तरीय योजनाहरूमध्ये वार्षिक कार्यक्रम अनुसार सम्झौता भई सञ्चालित योजना र बहुवर्षीय योजनाहरु बाहेकका पुँजीगत प्रकृतिका रु ५ लाख भन्दा कम रकमका योजनाहरू आगामी आर्थिक वर्षमा निरन्तरता दिइने छैन । त्यस्ता प्रकृतिका योजनाहरूबाट बचत हुन आउने रकमलाई आवश्यकता अनुसार नयाँ योजना बनाई कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

नगर सभा सदस्यज्यूहरु

विगतमा भएका संस्थागत, संरचनागत, नीतिगत विकासले हामीलाई व्यवस्थित तवरले कार्यसम्पादन गर्न आधार तयार भएकोछ । कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक कानूनको प्रबन्धले नगरपालिकाको सेवा र विकासको प्रवाहलाई थप गति दिनेछ भन्ने विश्वास लिएका छौं । हामीलाई यस कार्यमा निरन्तर राय सल्लाह र सहयोग गर्ने सबैमा हार्दिक आभार प्रकट गर्दै उच्च मुल्यांकन गर्दछु । यसै क्रममा आर्थिक बर्ष २०८१।८२ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तयारीको क्रममा सुझाव तथा सल्लाह प्रदान गर्नुहुने यस क्षेत्रबाट प्रतिनिधित्व गर्नुहुने संघ तथा प्रदेशका माननीय सभासदज्यूहरु, सबै राजनैतिक दलका प्रमुख एवम् प्रतिनिधिज्यूहरु, नगर सभाका सदस्यज्यूहरु, बिभिन्न सरकारी एवं गैर सरकारी निकायका प्रमुख एवं प्रतिनिधिज्यूहरु, नागरिक समाजका अगुवा, पत्रकारमित्रहरु, नगरपालिकाका सबै कर्मचारीहरु लगायत सम्पूर्ण नगरवासीहरूलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

धन्यवाद!